

Kiinan ja Japanin uskonnollisuus -tiivistelmä

Huomaa, että tämä tiivistelmä ei perustu opintojakson Lumo-kirjaan.

KIINA

Yleisesti:

- **Kiinan kolme tärkeintä uskontoa ovat taolaisuus, kungfutselaisuus ja buddhalaisuus.**
- Kiinalainen uskonnollisuus ei ole opillisesti tarkkarajaista, vaan kansanuskonnollisuudessa Kiinan "kolme tietä" kietoutuvat yhteen.
- Kansanuskonnollisuudessa ilmenee animismia, polyteismia, esi-isien palvontaa, uskoa energiavirtoihin ja hyvän onnen tavoitteluun.
- **Kommunistien valtaantulo heikensi uskontojen asemaa, mutta nykyisin hallitus suosii "kotoperäistä" kungfutselaisuutta, taolaisuutta ja buddhalaisuutta.**
- Nyky-Kiinassa on virallisesti hyväksytty viisi uskontoa: buddhalaisuus ja taolaisuus sekä islam ja kahdeksi eri uskonnoksi mielletty katolinen kristinusko ja protestanttinen kristinusko. Valtio ei luokittele kungfutselaisuutta uskonnoksi.
- Kiinan hallitus valvoo uskonnollista toimintaa tarkasti, jos se pitää uskonnollisen yhteisön toimintaa turvallisuushkana valtiolle.
- Tiibetin buddhalaisten ja uiguurimuslimien uskonnonvapauteen ja ihmisoikeuksiin on tehty lukuisia rajoituksia.

Taolaisuus

Symboli: jin – jang

Synty: 400 – 500 eaa. Kiinassa

Tekstilähde: Tao te ching

Jumalakäsityksiä: panteismia, dualismia, polyteismia

Kalendaaririiittejä: uudenvuoden juhla, haudanlakaisupäivä

Asiantuntijoita: taolaiset papit

Palvontapaikkoja: taolaiset temppelit, pyhät vuoret

- Perimätiedon mukaan taolaisuuden perusteoksen **Tao te chingin** olisi kirjoittanut viisas mies **Laotse**.
- Nykytutkimuksen mukaan se on syntynyt vuosisatojen saatossa ja se on pikemminkin kokoelma filosofisia ajatuksia kuin "pyhä kirja" → Tämän takia taolaisuutta on vaikea luokitella kirjauskonnoksi
- **Taolaisuus on usein jaettu filosofiseen (daoja) ja uskonnolliseen taolaisuuteen (daojiao), mutta suuntaukset kulkevat myös käsi kädessä**
- Taolaisuuden keskiössä on Tao-käsite = maailmankaikkeuden perusvoima ja sen ajatellaan koostuvan kahdesta vastavoimasta – jinistä ja jangista, joita on kaikissa asioissa.
- Taolainen uskonnonharjoitus konkretisoituu maallikon elämässä juhlapäiviin liittyvinä temppelivierailuina → Temppeliin mennään, jos jokin ongelma henkilökohtaisessa elämässä, opiskelussa tai vaikkapa kaupankäynnissä vaatii ratkaisua
- Taolaiset papit, munkit ja maallikot voivat harjoittaa sisäiseksi kultivoinniksi kutsuttua itsensä kehittämisen menetelmää sekä fyysisiä harjoitteita, joiden tavoitteena on saada mieli ja keho tasapainoon
- Mielen ja kehon tasapainoa pyritään ylläpitämään esimerkiksi ruokavalion, kiinalaisen lääkinnän, liikunta- ja hengitysharjoitusten avulla.
 - Wu wei tarkoittaa teotonta toimintaa, jossa asioiden annetaan tapahtua luonnollisesti, pakottamatta omalla painollaan.
- Kulttuurivallankumouksen ja kommunistisen puolueen valtaannousun aikana taolaisuuden asema heikkeni, mutta nykyään sitä on elvytetty valtion tuella, koska sen koetaan tukevan perinteistä kiinalaista arvomaailmaa
- Taolaisuuden asema historiassa kuvaa hyvin sitä, miten valtaa käyttävän eliitin näkemys vaikuttaa uskonnon asemaan ☐ Mutta nyky-Kiinassa taolaisuus on elpynyt,
- Kiinan taolainen yhdistys on perustettu Kiinan valtion aloitteesta 1957
- Taolaisuus on enemmän **elämänfilosofia** kuin perinteinen uskonto!

Kungfutselaisuus

Kungfutselaisuus

Synty: 500-luvulla eaa. Kiinassa

Tekstilähteitä: Keskusteluja, Viisi klassikkoa

Jumalakäsityksiä: agnostismi, ateismi, monoteismi

Asiantuntijoita: kungfutselaisuuden asiantuntijat

Palvontapaikkoja: Kungfutselle omistetut temppelit

- **Kungfutselaisuuden painopiste on tässä elämässä → Kungfutselaisuus on oppia siitä, miten hyvä kansalainen toimii ja miten ihmisten väliset suhteet tulisi järjestää. Se neuvoo, miten yksilö voi kehittää itseään**
- Toisin kuin taolaisuudessa ja buddhalaisuudessa kuolemanjälkeinen elämä ja tuonpuoleisuus eivät olleet Kungfutsen kiinnostuksen varsinaisena kohteena. Taivas-käsitettä kyllä käytetään (tai Kungfutse käytti)
- Kungfutselaisuus perustuu 500-luvulla eaa. Kiinassa eläneen oppineen virkamiehen Kungfutsen (Konfutse, Mestari Kong) kirjoituksiin, joiden pohjalta on koottu teos Keskusteluja
- Rituaalien tehtävänä oli lujittaa yhteiskuntaa ja opettaa lojaalisuutta → Kungfutse hyväksyi esi-isien palvonnan ja vainajia kunnioittavat riitit, koska ne olivat osa muinaista traditiota ja yhteisöllistä uskonnonharjoitusta
- "Viisi suhdetta" pyrkii rakentamaan harmonista yhteiskuntaa kunnioittavaan ja huolehtivaan vuorovaikutukseen perustuen.
 - Viisi suhdetta:
 - Hallitsijan hyväntahtoisuus → alamaisen uskollisuus ja lainkuuliaisuus
 - Isän hyvyys → pojan vanhempainrakkaus
 - Aviomiehen oikeamielisyys → vaimon kuuliaisuus
 - Vanhemman veljen hyväntahtoisuus → nuoremman nöyryys
 - Vanhemman ystävän huolenpito → nuoremman luottamus
- **Ihannehminen on luonteen vahvuuksia tavoitteleva, toisista ihmisistä huolenpitävä, hyvin käyttäytyvä "herrasmies" joka käyttäytyy kohteliaasti, säädyllisesti ja hillitysti hyviä perinteisiä tapoja säädyllisesti noudattaen (li)**
- Hyveellinen ihminen on ihmissuhteissaan uskollinen, oikeudenmukainen ja lojaali. Hän kunnioittaa muita ja käyttäytyy asemansa mukaisesti
- Kommunistit pitivät kungfutselaisuutta taantumuksellisenä → Vuoden 1911 vallankumous syrjäytti Kiinan viimeisen keisarisuvun, Quing-dynastian. Tällöin myös kungfutselaisuus joutui vaikeuksiin, koska sen nähtiin estävän Kiinan
- modernisoitumisen
- Nyky-Kiinan johto kokee kungfutselaisen filosofian lujittavan isänmaallisuutta → 1980-luvulla kungfutselaisuuden asema alkoi elpyä
- Kungfutselaisuus on enemmänkin moraali- ja yhteiskuntafilosofiaa kuin perinteinen uskonto!

Kiinan buddhalaisuus

- Buddhalaiden määrää Kiinassa on haastavaa arvioida, koska monet noudattavat rinnakkain useampaa uskontoperinnettä

- Buddhalaisuus rantautui Kiinaan Intiasta kauppiaiden ja buddhalaisten munkkien mukana ensimmäisen ja toisen vuosisadan aikana → Buddhalaisuus tuli Intiasta Kiinaan mahajana-muodossa.
- Tietyt kiinalaisen uskonnollisuuden piirteet helpottivat ja toisaalta vaikeuttivat buddhalaisuuden "kiinalaistumista".
- Puhtaan maan buddhalaisuus on yleisin buddhalaisuuden muoto Kiinassa.
- Kiinassa Buddhan hahmo voidaan kokea jumalolentona → Buddha nähdään enemmän jumalan kaltaisena, joten hänen puoleensa voi kääntyä pelastuksen toivossa, kun alkuperäinen buddhalaisuus on ollut jopa ateistista.
- Kiinan viranomaiset pitävät buddhalaisuutta "kotoperäisenä" uskontona, vaikka se on alun perin tullut Intiasta.
- Kun kommunismin aika oli vaikea kaikille Kiinan uskonnollisille perinteille, oli se sitä myös buddhalaisuudelle. 1970–80-luvulta alkanut Kiinan liberaalimpi uskontopolitiikka alkoi elvyttää buddhalaisten luostarien toimintaa
- Kulttuurivallankumouksen aikaan buddhalaisuuden harjoittamista pyrittiin kitkemään pois
- Nyky-Kiinassa valtio on alkanut tukea buddhalaisuutta ja sitä pidetään yhtenä ”kolmesta tiestä”.

Kiinalainen kansanusko

- Kiinan pitkä historia ja useat kulttuuriset vaikutteet ovat synnyttäneet kirjavan kansanuskonnollisuuden. Kansanuskossa yhdistyvät kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja buddhalaisuuden traditiot.
- Pääuskontojen lisäksi monet luonnonuskontoihin, samanismiin ja eksorkistisiin traditioihin perustuvat opit sekä muinainen kiinalainen maailmankaikkeusoppi vaikuttavat taustalla.
- Kiinalaisessa kansanuskonnollisuudessa lainataan synkretistisesti elementtejä eri uskomuksista.
- Käsitys energioiden virtauksesta ja tasapainosta on tärkeä kiinalaisessa ajattelussa.
- Viiden elementin teorian mukaan qi-energia siirtyy veden, puun, tulen, maan ja metallin olomuodosta toiseen kaikissa eliöissä ja ilmiöissä
- Qi-energian suotuisaan virtaamiseen pyritään vaikuttamaan esim. fengshuin, kiinalaisen lääketieteen tai liikunta- ja hengitysharjoitusten avulla.
- Jumalgalleria on laaja esim. Jade-keisari, kahdeksan kuolematonta, Guanyin, onnen-, varallisuuden- ja pitkän iän jumalat jne.
- Esineillä ja luonnonkohteilla voidaan uskoa olevan sielu.
- Kiinalaisessa ajattelussa tyypillinen uskomus on, että perheeseen kuuluvat elävien lisäksi kuolleet sukulaiset.

- Kuolleiden esi-isien ajatellaan vaikuttavan elävien elämään, esi-isiä palvotaan ja heidän puoleensa käännetään avunpyynnöin.
- Kiinalaisessa kodissa voi olla erityinen alttari esi-isien valokuvia ja nimitaulua varten Omaisen kuollessa energiat pyritään palauttamaan tasapainoon ja vainajan henkeä saatellaan tuonpuoleisuuteen.
- Kuolleita läheisiä muistetaan vuotuisina juhlapäivinä. Kevääseen ajoittuvaa qingming- eli hautojenlakaisupäivää vietetään laajasti eri puolilla Aasiaa
- Suitsukkeiden ja paperiuhrien polttaminen ja ruokauhrien tarjoaminen on yleistä useimmissa kiinalaisissa uskonnollisissa juhlissa ja arkisessa uskonnonharjoituksessa.
- Rituaaleja voidaan suorittaa kotona ja temppeleissä.
- Amulettien, ennustusten ja astrologian avulla pyritään epäonnen välttelyyn ja onnen lisäämiseen.

JAPANI

Yleisesti:

- Japanin kulttuuri on omaperäistä, mutta se on saanut vaikutteita Kiinasta ja Koreasta ja nykyaikana länsimaista.
- Uskonnot ovat erottamaton osa perinteitä, vaikka sekularisaatio vaikuttaa Japanissakin.
- Moniuskontoisuus on tavallista Japanissa.
- Japanilainen elämäntapa on yhteisöllinen.
- Japanissa on syntynyt monia uusia uskontoja.
- Kristilliset vaikutteet Japanissa ovat usein irrallaan kristinuskosta.

Šintolaisuus

Symboli: torii-portti

Synty: Japanissa

Kannattaja: šintolainen

Kannattajamäärä: arviolta 100 miljoonaa

Tekstilähteitä: Nihongi eli Nihonšoki (Japanin aikakirjat) ja Kojiki (Vanhojen tapahtumien kirja)

Jumalakäsityksiä: polyteismi (palvonnan kohteina kamit, jotka voidaan ymmärtää jumalina tai henkinä); luonnon keskeisyydessä ilmenee animismi ja panteismin piirteitä.

Kalendaaririittejä: šintolaisia ja buddhalaisia juhlia vietetään rinnakkain ja osittain sekoittuneina: kirsikankukkajuhla hanami, nukkejuhla hina-matsuri, lasten juhla kodomo no hi, kevätjuhla setsubun, tähtijuhla tanabata, uusivuosi, kevätpäiväntasaus, syyspäiväntasaus, kukkajuhla hana-matsuri (Buddhan syntymäpäivä), vainajien muistojuhla bon

Siirtymäriittejä: seitsemän-viisi-kolme-juhla šichi-go-san, häät, hautajaiset

Asiantuntijoita: šintopapit, mikot

Palvontapaikkoja: pyhäköt, pyhät vuoret

- Šintolaisuus on siis Japanin etninen uskonto eikä sillä ole perustajahenkilöä eikä tiettyä perustamisajankohtaa.
- Šintolaisuus on kiinteästi liittynyt Japanin elämäntapaan. Jos japanilainen muuttaa ulkomaille, hän saattaa pikemminkin omaksua uuden kotimaansa uskonnon tai jäädä uskonottomaksi
- Šintolaisuuden juuret ovat muinaisessa kansanuskossa, ja siinä onkin tunnistettavissa monia luonnonuskonnoille tavallisia piirteitä.
- Sellaisia ovat animismi, panteismi ja polyteismi, joita ei ole välttämättä edes mahdollista selkeästi erotella toisistaan.
- Rituaalit, myytit, luonto ja yhteisö ovat tärkeitä.
- Šintolaisuudessa ei luonnonuskontojen tapaan ole pyhää kirjallisuutta, vaikka kertomuksia historiasta, myyttejä ja tarinoita onkin jo 700-luvulla koottu kahteen teokseen nimiltään Nihongi eli Nihonšoki (Japanin aikakirjat) ja Kojiki (Vanhojen tapahtumien kirja).
- Šintolaisuudessa ei ole myöskään varsinaista moraalioppia.
- Japanissa on perinteisesti nähty ikään kuin persoonina tai henkilöinä muutkin olennot kuin ihmiset. Käsitteelle kami ei ole tarkkaa käännöstä suomeksi, mutta se on yleisnimitys jumalille ja hengille sekä pyhille ilmiöille ja asioille, joissa ajatellaan olevan erityistä voimaa ja jotka herättävät kunnioitusta ja ihmetystä.
- Kameja voivat olla jopa luonnonilmiöt, esineet, eläimet ja (kuolleet) ihmiset. Niitä sanotaan olevan kahdeksan miljoonaa, millä ilmaistaan, että niiden lukumäärää ei voi kukaan laskea.
- Kuten ihmisiä, kamejakin voi olla monenlaisia – ne voivat olla ihmiselle suojeita tai arvaamattomia ja jopa hirviömäisiä.
- Yksi šintolaisuuden peruskäsityksistä on ihmisten ja kamien välisen tasapainon ylläpitäminen.
- Šintolaisuuden pääkamina pidetään auringonjumalatar Amaterasua.
- Muita tärkeitä ovat esimerkiksi kuun jumala Tsukuyomi, myrskyn ja sateen jumala Susanoo ja maailman syntyyn liittyvässä kertomuksessa esiintyvät Isanami ja Isanagi
- Kameja voidaan kunnioittaa luonnossa tai niille osoitetuissa pyhätöissä ← Kameja ei voi lähestyä rituaalisesti epäpuhtaana, joten ennen pyhäkköön menoa on puhdistauduttava.

- Šintolaisuuden symboli on **torii**-portti, joka ilmaisee eron pyhän alueen ja maallisen alueen välillä.
- Japanilaisessa kodissa on perinteisesti ollut kamidana eli jumalhylykkö eli eräänlainen kotialttari. Kodin piirissä tapahtuvaa palvontaa kutsutaan kotišintoksi.
- Šintopappi ei ole hengellinen tai moraalinen ohjaaja, vaan hänen tehtävänsä on suorittaa rituaaleja pyhäkössä. Sellaisia ovat puhdistusriitit ja uhritoimitukset kameille. Uhrit ovat yleensä ruokaa, jota uhrataan pyhäkössä kahdesti päivässä.
- Moni japanilainen tekee pyhiinvaellusmatkoja kuuluisiin šintopyhäköihin ja buddhalaisiin temppelisiin
- Šintolaisuus oli valtionuskonto 1800-luvulta toisen maailmansodan päättymiseen asti eli vuoteen 1945, mutta nykyisin poliittinen eli valtiošinto on lakkautettu ja maassa vallitsee uskonnonvapaus.
- Meiji-kauden alkaessa 1860-luvulla muokattiin kansan ja keisariperheen uskonnollisuudesta valtiollinen ideologia
- 1900-luvun alkupuoliskolla kansallismielisyys johti aluevalloituksiin, kun Japani laajensi valtaansa Koreaan ja Kiinaan sekä Tyynen valtameren saarille. Sotaisa nationalismi sai kuitenkin kovan iskun, kun Japani kärsi toisessa maailmansodassa tappion liittoutuneille
- Yhdysvaltojen tuhottua Hirošiman ja Nagasakin kaupungit ydinpommeilla. Kun keisari ilmoitti antautumisesta radiopuheessa, hän samalla sanoutui irti jumalallisesta alkuperästään.

Japanin buddhalaisuus

- Aluksi buddhalaisuus kiinnosti soturieliittiä ja hovia.
- Buddhalaiset käsitykset sekoittuivat perinteisiin japanilaisiin, ja pyhäköt ja temppelit sijaitsivat samoilla alueilla, koska šintojumaluudet hyväksyttiin buddhalaisuuden suojelijoiksi. Myöhemmin uskonnot pyrittiin erottamaan toisistaan
- Buddhalaisuus saapui Japaniin Kiinasta ja Koreasta mahajana-muodossa.
 - Mahajana-buddhalaisuuden mukaan valaistuksen saavuttaminen on mahdollista myös maallikoille, ei vain luostarien jäsenille, kuten theravadassa ajatellaan. 1100-luvulta alkaen Kiinasta saapui Japaniin useita buddhalaisia koulukuntia, esimerkiksi Puhtaan maan buddhalaisuus ja chan-buddhalaisuus (japanilaisittain zen), joiden mukaan valaistuksen saavuttaminen on mahdollista yhden eliniän kautta.
- Japanin buddhalaisuus on mahajanaa ja siinä on monia koulukuntia, kuten zen, Nichiren ja Puhtaan maan buddhalaisuus.

- Nichiren-buddhalaisuudelle on tyypillistä kansallismielisyys ja puhdasoppisuuden korostaminen eli šintolaisten vaikutteiden torjuminen buddhalaisuudesta. Joissakin sen suuntauksissa on esimerkiksi kiellettyä pitää kotonaan kamidanaa tai kulkea torii-portin alta.
- Zenbuddhalaisuudessa pyritään oivallukseen ja harmoniaan.
- Zen-ajattelun mukaan buddhaluonto on kaikessa ja kaikkialla, joten ihminen voi mietiskelyn ja oivalluksen kautta tulla tietoisesti sisäisestä buddhaluonnostaan ja siten kokea valaistumisen.
- Amida-buddhalaisuudessa eli puhtaan maan koulukunnassa uskotaan Buddha Amidan eli Amitabhan nimen toistamisen ja Buddhan visualisoimisen edesauttavan valaistumista ja pääsyä kuoleman jälkeen paratiisimaiseen Puhtaaseen maahan, josta on sitten helppo päästä valaistumiseen.
- Temppelet, luostarit ja pyhiinvaellukset kiinnostavat monia.
 - Japanin buddhalaisuudessa on tapana tehdä pyhiinvaelluksia temppeleihin. Tunnetuin pyhiinvaelluskierros on Šikokun saaren 88 temppelin kierros, joka voidaan tehdä jalan, mikä on erittäin vaativa suoritus, koska reitin pituudeksi tulee 1 200 kilometriä.
- Suvun ja esi-isien juhlat ovat tärkeitä buddhalaisuudessa.
 - Japanissa uskotaan, että buddhalaisilla munkeilla on erityistä asiantuntemusta kuolemaan ja tuonpuoleisuuteen liittyvissä asioissa, minkä takia hautajaiset vietetään aina buddhalaisittain. Myös esi-isien kunnioitukseen liittyvät juhlat ovat buddhalaisia.
- Buddhalaisuuden vaikutus Japanin kulttuuriin ja yhteiskuntaan on heikentynyt.